

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling

mantelzorg

kwetsbare groepen

vrijwillige inzet

huiselijk en seksueel geweld

leefbaarheid

Activiteitenoverzicht 2003 – augustus 2007 **Preventie en aanpak van Eergerelateerd Geweld**

MOVISIE – Programmalijn Huiselijk en Seksueel Geweld **(voorheen TransAct)**

In dit overzicht vindt u alle activiteiten die MOVISIE – Programmalijn Huiselijk en Seksueel Geweld, en haar voorloper TransAct, vanaf 2003 tot heden (augustus 2007) uitvoerde op het terrein van preventie en aanpak van eergerelateerd geweld.

1 De start

TransAct reageerde in 2002 positief op het verzoek van de Zweedse organisatie Stiftelsen Kvinnoforum om deel te nemen aan een Europees project rond de aanpak van eergerelateerd geweld. TransAct had een naam opgebouwd in het werken met en voor migranten en vluchtelingen bij de aanpak van huiselijk en seksueel geweld.

Het project “Combatting Honour Related Violence” startte in 2003 met subsidie van het EU-Fonds “Voorkomen van Armoede en Sociale Uitsluiting”. De eerste activiteit was het uitvoeren van een quickscan naar de situatie in eigen land rond het vóórkomen en de aanpak bij eergerelateerd geweld. Uit de interviews die TransAct hield met (migranten)organisaties en deskundigen in Nederland bleek dat het de politie en hulpverleningsinstellingen ontbrak aan kennis en inzicht in de problematiek, laat staan dat men wist hoe dit aan te pakken. Men onderkende het probleem vaak niet, en registreerde alles onder de noemer ‘huiselijk geweld’. Er zijn echter duidelijke verschillen met huiselijk geweld, er speelt een complex aan factoren een rol bij eergerelateerd geweld. Op basis van haar bevindingen kwam TransAct tot de volgende aanbevelingen (samenvatting):

- Meer uitwisseling van kennis en ervaring en meer samenwerking en afstemming bij de aanpak, ook met migrantenorganisaties, via o.a. de oprichting van een Platform tegen Eerwraak.
- Methodiekontwikkeling voor een adequate opvang en begeleiding van de slachtoffers.
- Het voeren van een nationaal debat om het onderwerp op de (politieke) agenda te zetten.
- Positieveverbetering van migrantenvrouwen door o.a. hen te informeren over hun rechten.
- Integratie van landelijk beleid rond aanpak van huiselijk geweld en bevordering van emancipatie van allochtone vrouwen met de aanpak van eergerelateerd geweld.
- Meer aandacht voor eerwraak in Nederlands internationale beleid.
- Migrantenorganisaties dienen open gesprekken te voeren over de positie van vrouwen én mannen in traditionele en gesloten gemeenschappen en over eerwraak.
- De overheid dient maatregelen te treffen om de sociaal-economische positie van migranten te verbeteren. Verder onderzoek naar samenhang tussen sociaal-economische positie en eerwraak is gewenst.

2 Agendering

TransAct startte de agendering in Nederland van het onderwerp eerwraak door een interview met De Telegraaf op de voorpagina (juli 2003). Dit had direct tot gevolg dat enkele Tweede Kamerleden vragen stelden aan de minister over het voorkomen van eermoorden in Nederland. Kort daarna vroeg de directeur van het ROC in Twente in de media aandacht voor de moord op een leerlinge van hem. Dit Nederlandse meisje van Turkse komaf was door haar vader in Turkije vermoord, omdat hij haar leefstijl te vrij vond en een schending van de familieeer.

Sinds die zomer staat eerwraak hoog op de agenda van de Tweede Kamer, ministeries, politie en Openbaar Ministerie, migrantenorganisaties, opvang- en hulpverleningsinstellingen. Helaas gaf een aantal trieste moorden op jonge vrouwen, gepleegd door familieleden vanwege de eer, hiertoe extra aanleiding. Deze moorden werden in de media uitgebreid belicht.

TransAct heeft op de volgende wijze bijgedragen aan de agendering:

- de publicatie en verspreiding van het verslag van de quickscan “Eerwraak in Nederland”
- het gevraagd en ongevraagd informeren en adviseren van de ministeries van Justitie, VWS en Sociale Zaken
- het gevraagd en ongevraagd informeren van Kamercommissies voor Sociale Zaken en Justitie en politieke partijen in de Tweede Kamer
- het informeren en adviseren van de EU-commissie “Combating Poverty and Prevention of Social Exclusion”
- het veelvuldig geven van interviews en informatie aan de diverse landelijke en regionale media
- het oprichten en voorzitten van het Nationaal Platform Aanpak Eerwraak
- het stimuleren, adviseren en trainen van (beleids-)medewerkers van migranten- en vluchtelingenorganisaties bij het bespreekbaar maken in hun achterban
- het stimuleren, adviseren en trainen van managers en medewerkers van hulpverleningsinstellingen bij het signaleren en aanpakken van eengerelateerd geweld

Recentelijk vroeg MOVISIE specifieke aandacht voor de relatie tussen eengerelateerd geweld en de positie van homoseksuele mannen/ jongens en vrouwen/meisjes in de traditionele, patriarchale gemeenschappen. Zij organiseerde voor het Midzomergrachtfestival in Utrecht hierover een debat (juni '07). Dit leverde een aantal interviews op in de Spits (“Etnische homo's bedreigd bij coming – out”) en in Zorg en Welzijn (“Eerwraak tegen homo's en lesbo's vergeten probleem”). Mede door een artikel hierover in de nieuwsbrief “HomoEmancipatie Beleid” van MOVISIE en de Gay Krant (augustus '07) hoopt zij dat de doelgroep eerder aangifte doet en steun zoekt, en dat opvang- en hulpvoorzieningen adequater reageren.

3 Projecten

TransAct participeerde in twee Europese projecten rond de aanpak van eengerelateerd geweld (HRV: “Honour Related Violence”). Daarnaast initieerde TransAct twee projecten in Nederland, waarbij TransAct/ MOVISIE projectleider was of is.

Daarnaast voerde/voerde TransAct/MOVISIE nog allerlei andere activiteiten uit, die werden gefinancierd met de VWS-instellingssubsidie, dan wel met een speciale projectsubsidie van VWS. Hieronder zijn alle projecten en activiteiten in een schema gezet.

Schema: Overzicht van projecten rond Eergerelateerd Geweld waarin TransAct/MOVISIE participeerde, dan wel projectleider was/is

Project	Activiteiten	Resultaten
<p>EU Project <i>"Honour Related Violence; mapping of occurrence, support and preventive measures"</i>; Fase I. 2003-2004</p> <p>Projectleider: Kvinnoforum Deelnemers uit: Zweden, Finland, Nederland.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering quickscan stand van zaken eerwraak in Nederland - Schrijven Engelstalig verslag voor Europees rapport - Uitwisselingsbijeenkomsten met Zweden en Finland - Plannen voor vervolgproject opstellen 	<ul style="list-style-type: none"> - Publicatie "A Resource Book for working against Honour Related Violence" (2003) - Projectplan Fase II - Subsidietoekenning Europese Commissie Fase II
<p>EU Project <i>"Prevention of Violence against Women and Girls in Patriarchal Families"</i>; Fase II: 2004-2006</p> <p>Projectleider: Kvinnoforum</p> <p>Deelnemers uit: Zweden, Finland, Duitsland, Groot-Brittannië, Cyprus, Bulgarije en Nederland.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Organisatie en bijwonen internationale conferenties - Opstellen Plan of Action - Uitwisseling tussen de zeven deelnemende EU-landen - Inventarisatie en Engelstalige beschrijving 'good practices' in NL voor Europees rapport - Ontwikkeling beleidsadviezen - Ontwikkeling internationale train-de-trainerscursus - Beschrijving trainingswerkvormen 	<ul style="list-style-type: none"> - Organisatie Internationale Conferentie voor Politie en Europol (deelnemers uit 20 landen); Den Haag, juni '04 - Organisatie Internationale Conferentie "Honour Related Violence within a Global Perspective workshop verzorgt (140 deelnemers uit EU, Midden Oosten en VS); Stockholm, okt. '04 - Publicatie Conferentieverlag; 2004 - Deelname Internationale Conferentie Ministerie van Justitie Zweden; Stockholm, dec. '04 - Publicatie "Honour Related Violence, European Resource Book and Good Practice"; 2005 - Uitvoering internationale train-de-trainerscursus - Publicatie "Manual Honour Related Violence" (trainingsmethodieken); 2005 - Bijwonen EU - Ronde Tafel Conferentie over "Social Inclusion"; presentatie projectresultaten in workshop; Glasgow, okt. 2005

<p>SZW - Directie Coördinatie Emancipatie: Project "Eerwraak in Nederland" Juni 2004 – december 2006</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oprichting en Voorzitterschap Nationaal Platform aanpak Eerwraak (2004-2007) - Netwerkontwikkeling - Uitwisseling en bundeling kennis en ervaring - Theorievorming en Methodiekontwikkeling voor trainingen, hulpverlening en voorlichtingen - Perscontacten - Ontwikkeling trainingen voor o.a. de Vrouwenopvang (introductie Risico-screeningsinstrument; uitvoering gefinancierd door VWS) en workshops voor o.a. FORUM-Congres "Wankele Waarden" - Ondersteuning oprichting St. Verdwaalde Gezichten - Ondersteuning bij ontwikkeling lessenserie "De Zwarte Tulp" - Ontwikkeling training voorlichters - Procesevaluatie van de uitvoering van de lessenserie - Vertalen, bijstellen en uitbreiden informatie Hoofdstuk "The Netherlands" uit de publicatie "Honour Related Violence, European Resource Book and Good Practice"; tot Nederlandse 'bronnenboek" - Ontwikkeling website - Deelname begeleidingscommissies aantal publicaties 	<ul style="list-style-type: none"> - Jaarlijks 3 themabijeenkomsten van Nationaal Platform aanpak Eerwraak, waarin 20 organisaties en experts - Ondersteunende lobby voor Landelijk Expertisecentrum Eerwraak bij Politie Haaglanden - Agendering bij (migranten)organisaties - Per jaar 10-15 optredens in diverse media (zie verderop in dit overzicht) - Uitvoering diverse trainingen, workshops en lezingen (zie verderop in overzicht) - Verstrekken van advies, informatie en consult aan professionals, vrijwilligers, studenten, omstanders; jaarlijks ruim 100 keer. - De lessenserie "De Zwarte Tulp" van St. Verdwaalde Gezichten - Training van de voorlichters van "De Zwarte Tulp" - Verslag Procesevaluatie "De Zwarte Tulp: de evaluatie"; J. van Hardeveld; VU, 2006 - Publicatie "Eergerelateerd Geweld in Nederland. Een bronnenboek"; 2005 - Lancering website: www.eerwraak.info - Inbreng bij Methodiek Eerste Hulp Light bij huiselijk geweld"; Vrouwenopvang Fryslan - en "Buitengesloten - gesprekken met meisjes die worden bedreigd met eerwraak"; Bureau Terpstra en Van Dijke
--	---	---

<p>OCW - Directie Emancipatie; Stichting Kinderpostzegels en Oranje Fonds: Project <i>"Respect en eer, voorlichting over eengerelateerd geweld voor en door jongeren"</i> Sept. '06 – Juli '10</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Behoefteteonderzoek onder jongeren naar voorlichting over EG. - Oprichting Voorlichtingsgroep van jongens en jonge mannen - Voorlichtingscampagne gericht op jongeren, grotendeels via het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs - Ontwikkeling trainingen voor docenten, leerlingbegeleiders, e.d. - Agendering en beleidsadvisering onderwijsbeleid voor lesaanbod over het thema en voor adequate opvang van leerlingen 	<ul style="list-style-type: none"> - Verslag Behoefteteonderzoek "Respect en Eer-Voorlichting over eengerelateerd geweld voor en door jongeren", 2006 - Workshop landelijk congres leerlingbegeleiders <p><i>Nog te verwachten resultaten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Artikel in "Bij de Les", vakblad leerlingbegeleiders - Een voorlichtings/bewustwordingscampagne gericht op jongeren, via websites, migrantenjongerenorganisaties en het onderwijs - Jongens hebben alternatieve en positieve gedrags- en rolmodellen aangereikt gekregen - Vertrouwenspersonen in het onderwijs kregen handvatten voor signalering, bespreekbaar maken en aanpak - Een aanbod van trainingen voor docenten en voor vertrouwenspersonen, waaraan tenminste 25 scholen deelnamen - Beleidsadviezen voor het onderwijsbeleid t.a.v. de voorlichtende taak en t.a.v. zorgstructuur - Minstens 75 scholen voor voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs zijn bereikt met het project
--	--	---

<p>VWS - gefinancierde activiteiten uit de instellingssubsidie en uit projectsubsidies: Doorlopend vanaf 2003:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vertaling, aanpassing en uitbreiding Hoofdstuk IV. "The Netherlands" uit "A Resource Book for Working Against HRV". - Perscontacten - Advies en informatie verstrekken aan het veld - Beleidsadvisering t.b.v. ministeries en Tweede Kamer via brieven, notities, deelname expertmetingen, bijwonen A.O.'s van Kamercommissies, werkbezoeken Kamerleden, enz. - Inventarisatie knelpunten en wensen rond 'anoniem, laagdrempelig hulpaanbod' - Verspreiding kennis over EG onder collega-beleidsmedewerkers en trainers - Organisatie expertmeeting over problemen en kansen bij opvang minderjarige meisjes, bedreigd met eerwraak (<i>projectsubsidie</i>). - Ontwikkeling training t.b.v. front- en backoffice ASHG (<i>projectsubsidie</i>). 	<ul style="list-style-type: none"> - Publicatie "Eerwraak in Nederland. Een quickscan van de stand van zaken"; 2003 - Diverse artikelen en interviews in kranten, op radio en tv (zie elders in dit overzicht) - Jaarlijks ruim 100 maal verstrekken van informatie en advies - Beleidsadvisering landelijke en gemeentelijke politiek en overheden - Beleidsadvisering Programmabureau Eergerelateerd Geweld - Deelname Adviescommissie Vreemdelingenzaken (MinJus) over gedwongen huwelijken - Concept verslag inventarisatie naar 'anoniem, laagdrempelig hulpaanbod' - Deskundigheidsbevordering TA-intern en advisering bij projectuitvoering - Thema eergerelateerd geweld is standaard onderdeel van veel trainingen rond huiselijk geweld - Expertmeeting Opvang Minderjarige Meisjes Bedreigd met Eerwraak (feb. 2006) - Uitvoering 2 pilots training frontoffice ASHG - Uitvoering 2 pilots training backoffice ASHG - Cursusaanbod ASHG's
--	---	---

4 Samenvatting: De resultaten

Hieronder een overzicht van de producten van TransAct / MOVISIE op het gebied van eengerelateerd geweld en andere behaalde resultaten. Dit overzicht dient tevens als samenvatting van de beschrijving hierboven.

4.1 Publicaties

Bijdragen geleverd aan:

- “A Resource Book for working against Honour Related Violence”; Kvinnoforum, 2003
- “Honour Related Violence, European Resource Book and Good Practice”; Kvinnoforum, 2005
- “Manual Honour Related Violence” (trainingsmethodieken); Kvinnoforum, 2005

Eigen publicaties:

- “Eerwraak in Nederland, een Quicksan van de stand van zaken”. TransAct, 2003.
- “Eengerelateerd geweld in Nederland, een bronnenboek”. TransAct, 2005.
- Website: www.eerwraak.info

4.2 Versterken ketenaanpak

- Nationaal Platform Aanpak Eerwraak (tot 2006)
- Adviseren en trainen van Regionale Netwerken Huiselijk Geweld en Advies- en Steunpunten Huiselijk Geweld

4.3 Deskundigheidsbevordering

TransAct/MOVISIE voerde diverse trainingen, workshops en lezingen uit over de theorie en praktijk rond de aanpak van eengerelateerd geweld. Het aanbod wordt steeds op maat gemaakt, zodat verschillende thema's in meer of mindere mate aan bod kunnen komen: achtergronden, oorzaken, signalering, risicotaxatie, begeleiding van en omgaan met slachtoffers én plegers, de samenwerking tussen instanties, samenwerking tussen hulpverlening en migrantenorganisaties, strafrecht, preventie, enzovoorts. Vaak wordt het onderwerp eengerelateerd geweld geplaatst in een breder kader van intercultureel werken.

Trainingen

- Vrouwenopvang:
 - eendaagse training t.b.v. intakepersoneel ter introductie Risicoscreeningsinstrument (in opdracht van Federatie Opvang)
- Advies- en Steunpunten Huiselijk Geweld:
 - tweedaagse training voor de frontoffice (2 x pilot uitgevoerd); (in opdracht van ministerie van VWS)
 - tweedaagse training voor de backoffice (2 x pilot uitgevoerd); (in opdracht van ministerie van VWS)
- Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld en Vrouwenopvang Utrecht (opdracht ASHG Utrecht):
 - Tweedaagse cursus

Jongeren van Koerdische en Afghaanse organisaties:

- meerdaagse training om eerwraak binnen hun achterban ter discussie te stellen; (in opdracht van VON)
- Medewerkers van migranten- en vluchtelingenorganisaties:
 - eendaagse training om te signaleren en bespreekbaar te maken (open aanbod TransAct)
- Medewerkers van diverse hulpverleningsinstellingen (Vrouwenopvang, Bureau Jeugdzorg, e.a.):
 - Eendaagse training over theorie en praktijk (open aanbod TransAct)
- Vrijwilligers St. Verdwaalde Gezichten/ Voorlichters lessenserie “De Zwarte Tulp”:
 - Driedaagse training over eerwraak en het lesgeven over eerwraak; (in opdracht van St. Verdwaalde Gezichten)
- Openbaar Ministerie, zittende magistratuur, senior-parketsecretarissen en senior-gerechtssecretarissen:
 - 1 dagdeel, structureel 2 x per jaar over eerwraak, plegers en slachtoffers en het strafrecht; (in opdracht van SSR: Studiecentrum voor de Rechterlijke Organisatie)

Daarnaast besteedt TransAct/MOVISIE structureel aandacht aan de problematiek van eengerelateerd geweld tijdens andere trainingen. Bijvoorbeeld tijdens trainingen als ‘Signalering en Bespreekbaar maken van Huiselijk Geweld’, voor o.a. voorlichters bij St. Kezban, imams van Milli Görüs, en maatschappelijk werkers van AMW-instellingen.

Workshops en gastlessen

- Congres “Wankele Waarden” van FORUM
- Internationale conferentie “Honour Related Violence within a Global Perspective”
- MOZAIEK- netwerkdag
- Presentatie onderzoeksrapport “Opvang van tienermeisjes die bedreigd worden met eerwraak”; PvdA Amsterdam
- Provinciaal Overleg Huiselijk Geweld Zeeland
- Regionaal Overleg Huiselijk Geweld Zaanstreek
- Werkconferentie voor leerlingbegeleiders “Waar bemoei je mee?!”
- VU, Faculteit Gezondheidswetenschappen (tot nu toe 2 x)
- Haagse Hogeschool, Veiligheidskunde (2 lessen)

Inleidingen/Fora

- Congres “Eerwraak is te voorkomen”; Islamitische Universiteit Rotterdam
- Werkconferentie Vrouwenopvang Overijssel
- Werkconferentie Multiple Choice
- Adviseur conferentie “Gender Equality and Cultural Diversity: European comparisons and lessons”; Vrije Universiteit Amsterdam
- Themabijeenkomst Bureau Slachtofferhulp provincie Utrecht
- Conferentie Eerwraak; Leids Congres Bureau
- “Uit naam van de eer”: HOLEBI's onzichtbare slachtoffers van eengerelateerd geweld, Midzomergrachtfestival 2007.

4.4 Deelname aan expertmeetings

- Federatie Vrouwenopvang: Aanbevelingen voor vervolproject na quickscan over aard en omvang van eerwraak in de vrouwenopvang
- Ministerie van Justitie: Wat is een effectieve aanpak van eerwraak?
- Vluchtelingen Organisaties Nederland: Eergerelateerd geweld: de eerste stappen naar een handelingsprotocol

4.5 Medewerking aan onderzoeken en publicaties

- COT: Ernstig Eergerelateerd Geweld; een casusonderzoek
- In-pact: Verkenning. Eergerelateerd geweld in Nederland- de nazorgfase
- Vrouwenopvang Friesland: Methodiek Eerste Hulp Light bij Huiselijk Geweld
- Bureau Terpstra en Van Dijke: Buitengesloten - gesprekken met meisjes die worden bedreigd met eerwraak
- Renate van der Zee: Eerwraak in Nederland
- Interventieteam Relationele Druk en Geweld: Wegwijzer Eergerelateerd Geweld
- RNG: advies over onderzoeksvoorstel over schadelijke traditionele praktijken
- Verwey-Jonker Instituut: Risicotaxatie instrument vrouwenopvang

4.6 Interviews met de media

Radio en TV

Goedemorgen Nederland, NOS 8-uur Journaal, Rondom Tien; Negen Miljoen Rechters; Radio en TV Rijnmond, Meeting Point (Moslim Omroep); Migranten-tv; AT5; Nederland Wereldomroep; De Ochtenden (VARA), Twee Vandaag; RTL-nieuws; ANP; EuroNews, CNNTurk; Australische Radio; e.a.

Schrijvende pers

Spits, Metro, Trouw, Volkskrant, NRC, De Telegraaf, De Twentse Courant Tubantia; Brabants Dagblad; Leeuwarder Courant; Nederlands Dagblad; Contrast; BN/De Stem, Opzij; Zorg en Welzijn, TransActua, Gay Krant, Bij de Les; de Turkse maandbladen "Platform" en "Ekin", e.a.

Afsluitend kan nog gezegd worden dat in de aanpak van eergerelateerd geweld de kerntaken van MOVISIE, destijds TransAct, liggen in de agendering, beleidsontwikkeling en beleidsadvisering, methodiekwikkeling en deskundigheidsbevordering.